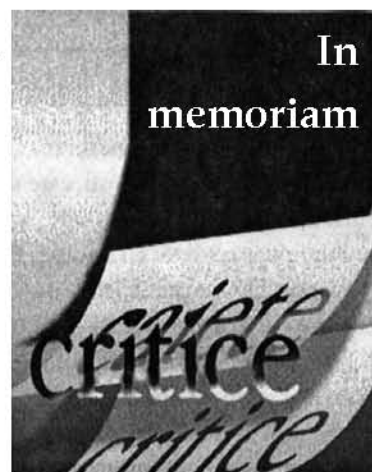

In
memoriam

Lucian CHIȘU

De omnibus re scibili

Abstract

The article is offered in memoriam Dan Grigorescu, writer and member of the Romanian Academy. A living encyclopedia of not only literary knowledge, but also scientific, cultural and bibliographical, he was a wonderful interlocutor to everyone who desired to share his wisdom.

Ne-a părăsit, pe neașteptate, un cărturar de seamă al ultimelor decenii, scriitorul și profesorul Dan Grigorescu, membru al Academiei Române. Toți pasionații de cultură, sub aspecte generale ori de amănunt, îl cunoșteau datorită cărților semnate și strânse într-o operă vastă însumând peste 40 de tomuri. Erau, din punct de vedere tematic, volume de o diversitate rar întâlnită la un singur autor, scrise cu fervoare și competență științifică, răsplătite, tocmai de aceea, de numeroase premii de stimă și excelență, românești ori străine. A fost un eminent comparatist și istoric al motivelor literare autohtone. Cunoștea în amănunt literaturile engleză și americană, din care tradusesse și traducea. Era autor și prefăcător de albume de artă, de studii asupra modernității și postmodernismului (incluzând *cultura coca-cola* și *kitsch-ul*). Se arătase preocupat de chestiunile esteticii ambientale și de civilul cultural, pe care se străduia să le promoveze în paginile jurnalelor noastre înecate de știri antisociale. Cu o expresie paradoxală, unicitatea care califică subțirimea și elitismul spiritului, părea concurată, în ceea ce-l privea pe profesorul Dan Grigorescu, de amplitudinea ariilor sale de competențe.

În calitate de continuator la catedra universitară deținută de Tudor Vianu și Zoe Dumitrescu-Bușulenga, pregătise generații de studenți, unii ajunși intelectuali de seamă ai țării. O perioadă numele său a fost

asociat Bibliotecii române din New-York, unde, după un stagiul ca *visiting-profesor* la Universitatea din Portland (SUA), devenea directorul importantei instituții românești. Evenimentele culturale organizate peste Ocean, prezente în pagina externă a presei culturale din țara noastră ca și propriile cărți, studiile și articolele publicate în țară, demonstau cu o logică simplă dar sănătoasă că în spatele activității Bibliotecii new-yorkeze, cu mult mai dinamică decât a institutelor și centrelor culturale românești de pe mapamond, se afla eternul adevăr cu privire la omul care sfințește locul.

Îl „știam” așadar, înainte de a-l fi cunoscut personal, fapt petrecut după 1992, din momentul colaborării de lungă durată a domniei sale cu săptămânalul cultural „Literatorul”. Am avut impresia, chiar din prima clipă, că omul despre care consideram că știu o mulțime de lucruri îmi era, totuși, prea puțin cunoscut. Îl ascultasem rostind discursuri în aula Academiei, prezentând noi apariții la Târgurile de carte, pledând pe micul ecran pentru cauzele culturii ori participând la dezbateri generate de fenomenul artistic contemporan. Am fost mereu impresionat de figura severă a bărbatului îmbrăcat în costum și cravată, suplu, cu frunte adâncă și privire pătrunzătoare, aparent inabordabil, vorbind cu siguranță și omnisiciență despre subiectele abordate. Mă consolez cu ideea că oricine n-a

avut șansa de a-l fi întâlnit pe profesor „în carne și oase”, cum se spune, ar fi comis aceeași greșeală. Față de imaginea livrescă, mentală, a „portretului”, pe care îl alcătuisem, realitatea s-a dovedit cu mult mai profundă și, cu un cuvânt devenit inutil acum, plină de farmecul și căldura vieții. Trecând peste severitatea înfățișării brăzdate de cutele timpului, cel care i se va fi adresat ar fi descoperit cu uimire și plăcere că profesorul își deschidea bogata experiență dialogurilor de tot felul și, mai ales, că își însoțea ideile cu un umor robust, inteligent, de bun gust, totuși caustic și uneori imprezvizibil, manifestat chiar și în atitudinile defensive, sau, poate, folosit ca o armă de auto-apărare împotriva agresiunilor la care suntem vulnerabili cu toții, zi de zi. Nu cred să greșesc afirmând că, în privință sa, umorul devenise componenta fundamentală a unuia dintre cei mai serioși oameni, în toate sensurile, pe care i-am cunoscut.

În fața mai tinerilor săi companioni, de la Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, unde era prezent săptămânal, pentru cei care voiau să afle și știau să întrebe, profesorul devenea o adevărată mină auriferă de informații științifice, culturale, repere bibliografice. Iar lucrurile, odată pornite, nu se opreau aici, la excursul prilejuit de întrebare adăugându-se alte și alte date, cunoștințe, referințe, dialogurile mergând până la întâmplări cu sâmbure apoftegmatice, de anecdotă literară, fapt estetic, moral ori de viață. Atitudinea sa, totdeauna condescendentă, insufla discuțiilor o atmosferă degajată și pătrunsă de o vie spiritualitate.

Alături de strălucita sa activitate didactică și editorială, despre care am amintit succint în primele rânduri, trebuie adăugat că profesorul Dan Grigorescu a fost unul dintre cei mai temeinici cunoscători ai Bucureștilor de odinioară. Era cu totul dăruit păstrării în cuibul memoriei, dar și inițierii prin oralitate a celor dornici, asupra fabuloasei istorii a urbei natale.

Arhitectura și bulevardele micului Paris, instituțiile teatrale, sălile de spectacole și expoziții, anticariatele, editurile ziarele, revistele și oamenii care le-au dat viață acestora cândva (artiști, politicieni, scriitori, în

fine personalități), deveneau în evocările sale, dincolo de ternul și cenușiul cotidian, cu adevărat fascinante, redeșteptând simțul atrofiat pentru reverie al ascultătorilor.

Regretele sunt pe măsura meritelor celui dispărut. Vârfuite în ființa ce devenise pe zi ce trece tot mai fragilă, a profesorului, însă fără a da semnele grabnicei despărțiri, o uriașă bibliotecă și arhivă până de curând vii, s-au stins odată cu luminile-i din priviri.